

ETiMADEN

İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türkiye’de Bor Madenciliği ve Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Faaliyetleri

M.S.Uğur BİLİCİ
(Maden Yük. Müh.)

BOR

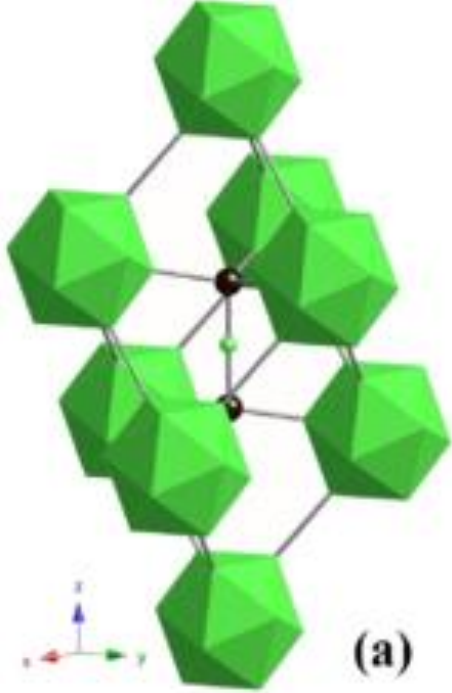
Simge	: B
Atom Numarası	: 5
Atom Ağırlığı	: 10,81
Yoğunluğu	: 2,84 gr/cm³
Ergime Noktası	: 2.550 °C
Özellikleri	: Yarı Metal
İzotopları	: B¹⁰, B¹¹

Bor-oksijen bileşimlerinin genel adı 'BORAT' tır.

Bor mineralleri,
yapılarında farklı
oranlarda bor oksit
(B_2O_3) içeren doğal
bileşiklerdir.

BOR

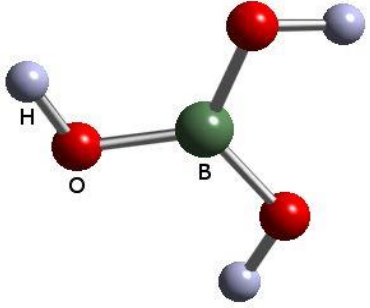

- Bor, çeşitli metal veya ametal elementlerle bileşik yapabilme özelliğine sahiptir.
- Bu özellik, endüstride birçok bor bileşiğinin kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

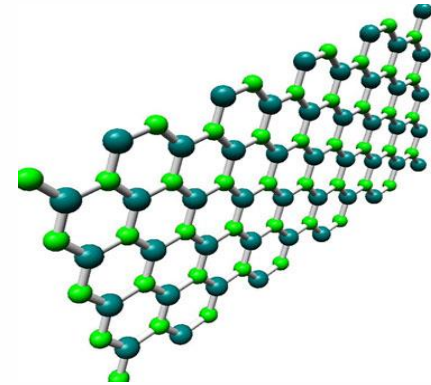
BOR

boron (III) hydroxide

- Bor bileşikleri, tüketim alanlarının hiçbirinde ana girdi değildir.
- Bor bileşikleri, diğer endüstriyel minerallerle birlikte malzemeye farklı bir özellik katmaktadır.

Bor, tabiatta serbest halde bulunmaz.

**Doğada yaklaşık
230 çeşit bor
minerali
olduğu
bilinmektedir.**

Kolemanit ve tinkal en çok kullanılan bor mineralleridir.

Dünyada ticari olarak tüketilen borun %90'ı dört mineralden oluşmaktadır.

Kolemanit $(Ca_2B_6O_{11} \cdot 5H_2O)$

Tinkal $(Na_2B_4O_7 \cdot 10H_2O)$

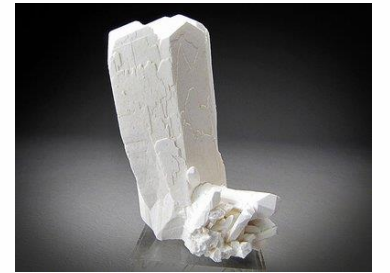
Üleksit $(NaCaB_5O_9 \cdot 8H_2O)$

Kernit $(Na_2B_4O_7 \cdot 4H_2O)$

Türkiye, dünyanın en büyük Kolemanit ve Tinkal rezervlerine sahiptir.

Ülkemizde
Üretilen Bor
Cevherleri
Kolemanit,
Tinkal,
Üleksit'tir.

BOR TERMİNOLOJİSİ

Ticari Bor Mineralleri

- Kolemanit; kalsiyum bazlı
- Tinkal; sodyum bazlı
- Üleksit; sodyum+kalsiyum bazlı
- Kernit
- Pandermit
- Hidroborasit

Konşantre Bor Ürünleri

- Kolemanit, tinkal ve üleksit gibi tüvenan cevherlerinin kırma, eleme yıkama gibi cevher zenginleştirme işlemleri sonrasında konsantre edilmiş halleri

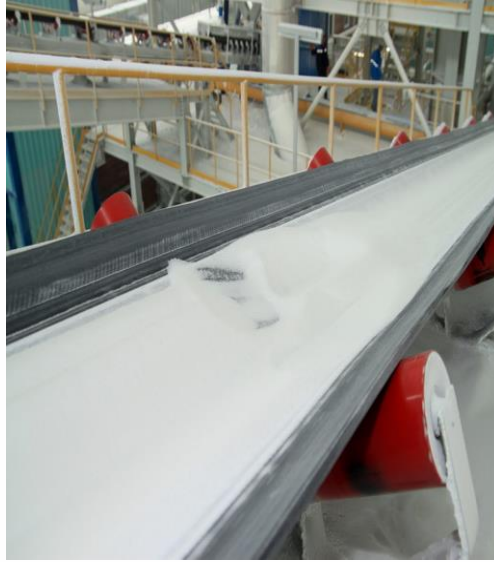
Rafine Bor ürünleri

- Boraks Pentahidrat,
- Boraks Dekahidrat,
- Borik Asit,
- Susuz Boraks,
- Bor Oksit (Susuz Borik Asit),
- Disodyum Oktaborat Tetrahidrat,
- Sodyum Perborat,
- Sodyum Metaborat

İleri Teknoloji Bor Ürünleri

- Elementel Bor
- Ferrobor (Alaşım)
- Diğer İnorganik Boratlar
- Metal Bor Hidrürler
- Metal Borürler
- Organoborlar vb

BOR ÜRETİMİ

**Bor cevheri,
madencilik ve cevher
zenginleştirme
süreçlerinden sonra
kimyasal işlemler
uygulanarak rafine
bor ürünlerine
dönüştürülmektedir.**

RAFİNE BOR ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

Tinkal

Boraks dekahidrat

Boraks
pentahidrat

Sodyum Perborat

Susuz Boraks

Disodyum
Oktaborat

Kolemanit

Borik Asit

Bor Oksit

Kolemanit ve Üleksit

Öğütülmüş Kolemanit ve
Üleksit

BOR ÜRÜNLERİ KULLANIM ALANLARI

CAM
%53

- Cam yünü
- Borosilikat cam
- Fiberglass
- Optik lifler

Ergimiş camın akışkanlığını artırmakta, ürünün yüzey sertliğini ve dayanıklılığını yükseltmektedir.

DETERJAN
%2

- Temizlik maddeleri

Sabun ve deterjanlara mikrop öldürücü ve su yumuşatıcı etkisi.

TARIM
%15

- Gübre
- Böcek öldürücü

Hücredeki şeker geçişini, hücre bölünmesi ve gelişimi, fotosentez metabolizmasını düzenler.

SERAMİK
%12

- Seramik Karo
- Sofra ve süs eşyası
- Sağlık gereçleri
- Emaye

Seramik sanayinde çoğunlukla sır ve fritlerde kullanılmaktadır. Bor eklenmesi mekanik gücü ve çizilme direncini artırır.

DİĞER
%18

- Nükleer sanayii
- İlaç sanayii
- Çimento
- Kağıt Endüstrisi

Nano kompozit kaplamalar, Nano bor alüminyum, Bor fiber kompozit

Ürünlerin yapısındaki bor miktarı, %0,01-%25 arasında değişmektedir.

Temel Kullanım Alanları		Miktar B ₂ O ₃ (%)
Cam	Cam yünü	%5-12
	Borosilikat camlar	%10-15
	E-Cam (Fiberglass)	%7-8
Seramik	Emaye	Max %20
	Sır	Max %25
Tarım	Gübre	Max %20

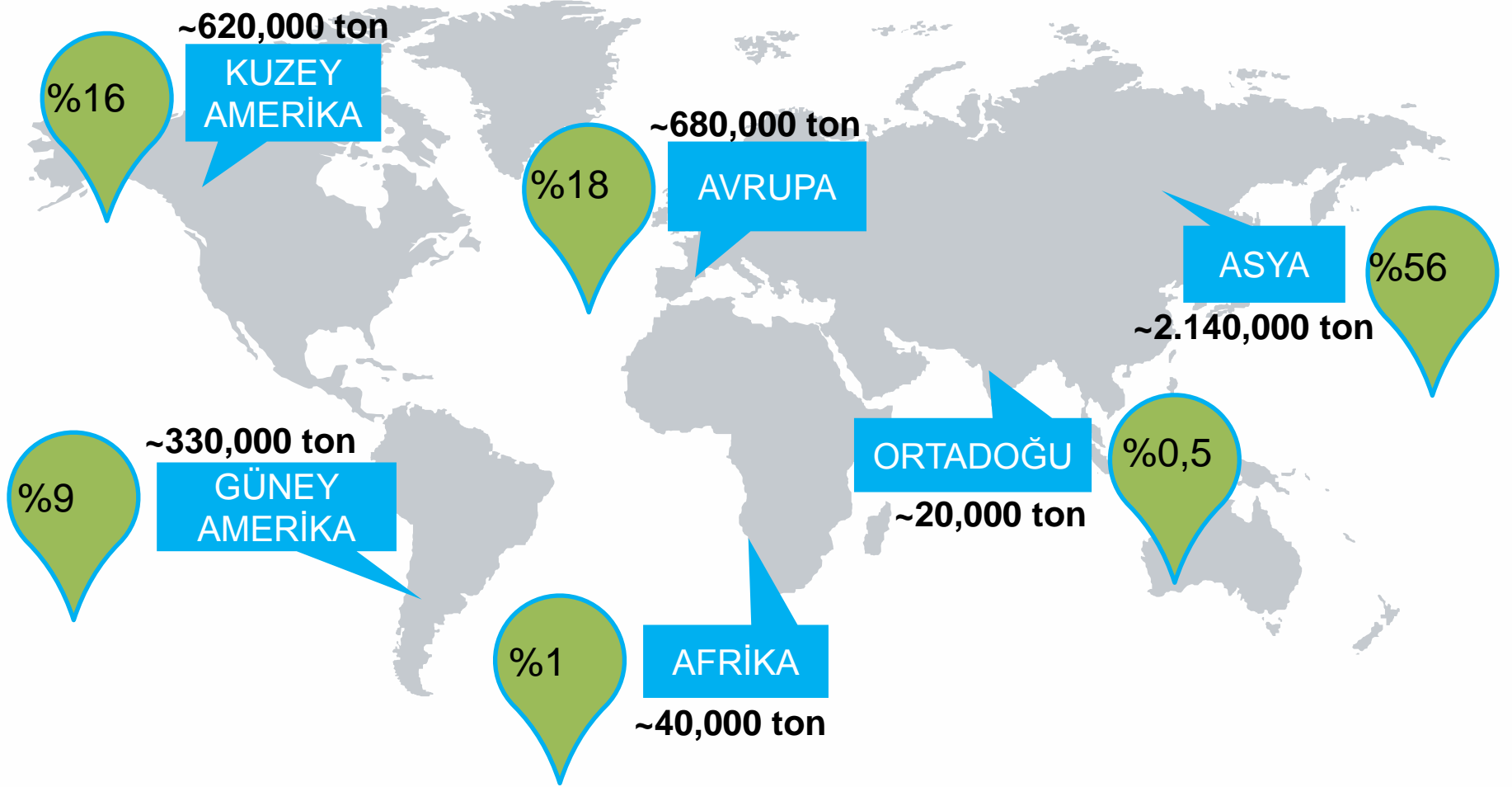
Dünya Bor Rezervi : 4,5 Milyar Ton

Türkiye Bor Rezervi: 3,3 Milyar Ton

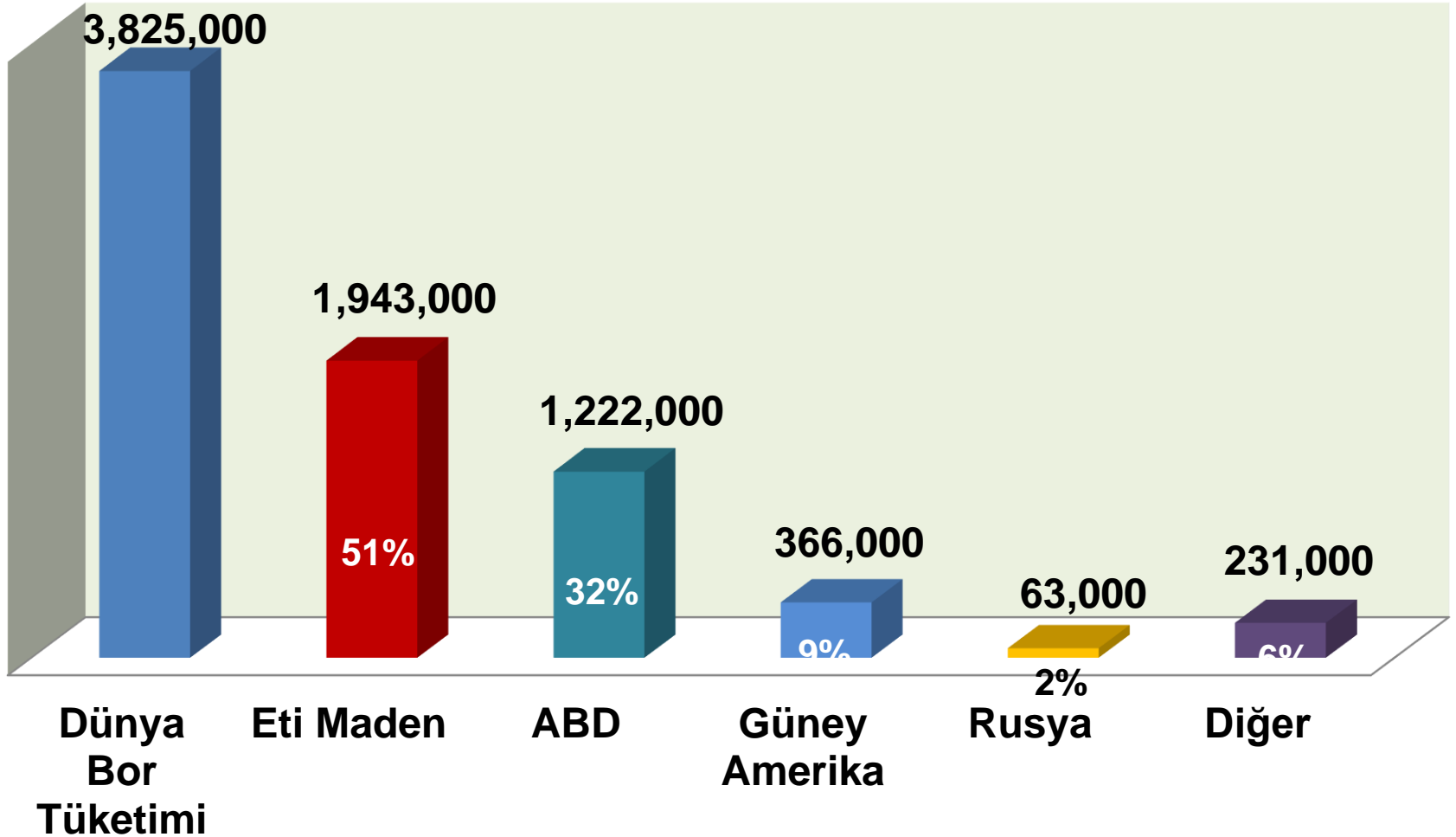

BÖLGESEL BAZDA DÜNYA BOR TÜKETİMİ

Dünya bor tüketimi ≈3,8 milyon ton

DÜNYA BOR TÜKETİMİNİ KARŞILAYAN TEDARİKÇİLER, (Ton)

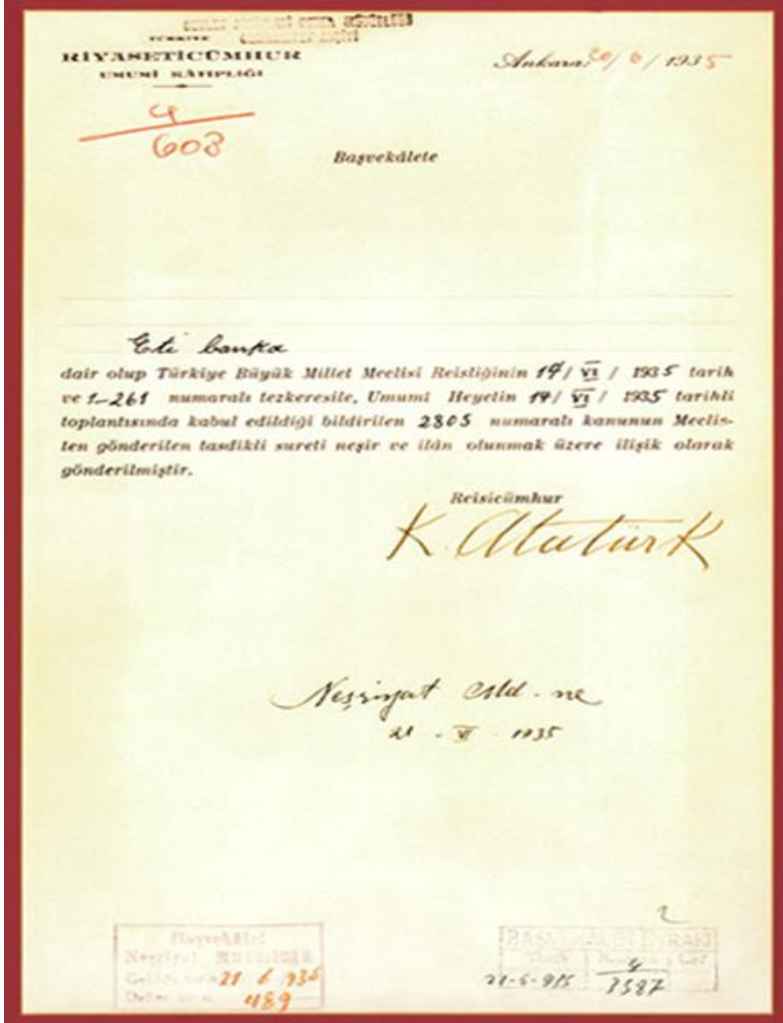

Dünya yıllık bor tüketimi $\approx$ 3,8 milyon ton

Diğer ülkelerdeki bor rezervlerinin toplamı, dünyanın ihtiyacını 300 yıl karşılayabilecek durumdadır.

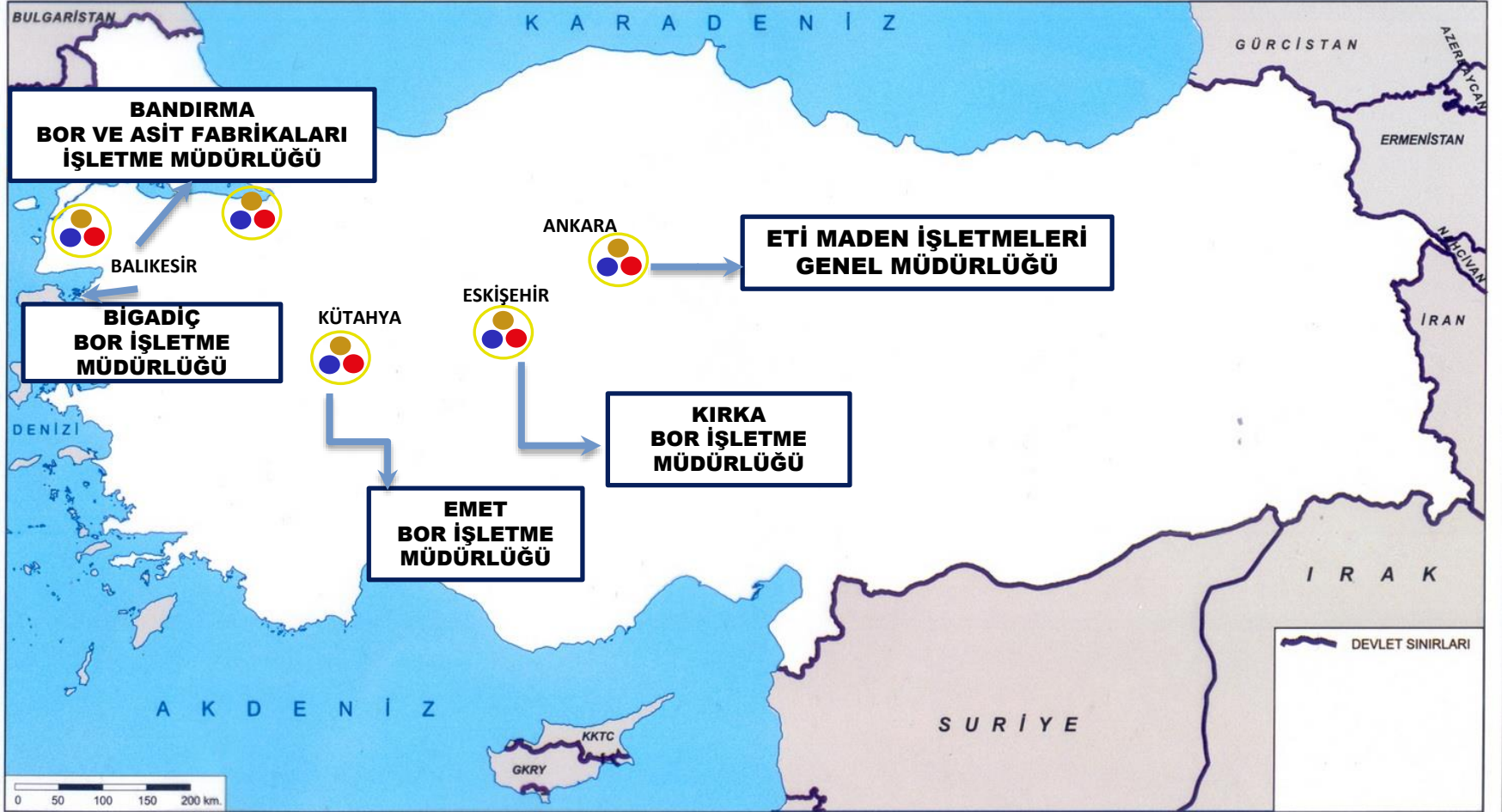
Mustafa Kemal Atatürk'ün çağları aşan ileri görüşü ile sanayileşme ve bunun motoru olan doğal kaynaklar ve finans olgularını bir arada sağlayan Etibank, 14.06.1935 tarihinde 2805 sayılı Kanunla kurulmuştur.

- 1935 -1998 : ETİBANK
- 1998 -2004 : ETİ Holding A.Ş.
- 2004-... : **ETİ MADEN İşletmeleri Genel Müdürlüğü**

- **Ana Faaliyet Alanı :**

233 Sayılı KHK ile kurulmuş bir İktisadi Devlet Teşekkülü olan Eti Maden, bor ürünleri üretimi ve satışını gerçekleştirmektedir.

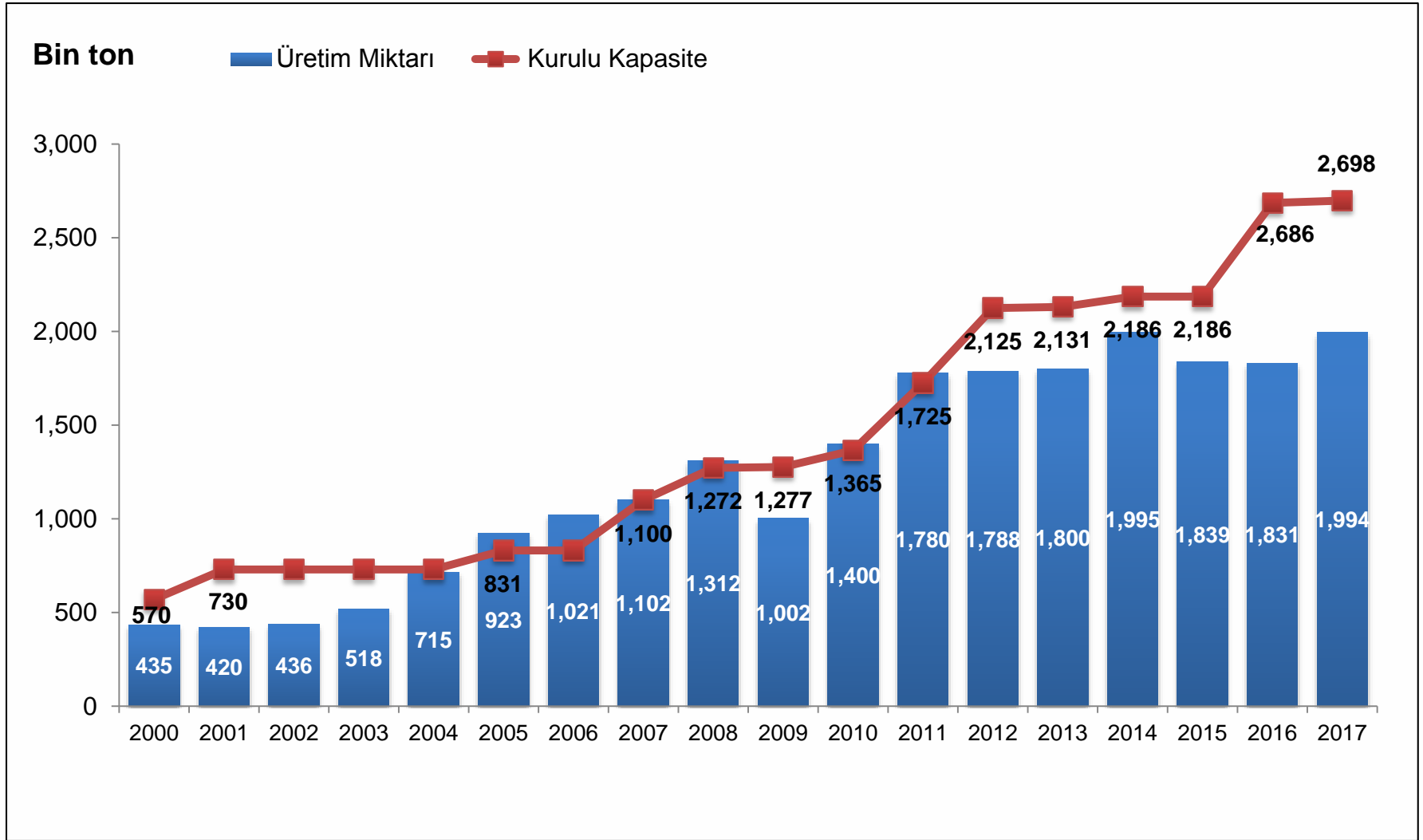
(2840 sayılı Kanun ve 3213 sayılı Maden Kanununa istinaden, Bor tuzları, uranyum ve toryum madenlerinin aranması ve işletilmesi Devlet eliyle yapılmaktadır.)

ETİ MADENİN BOR ÜRÜNLERİ ÜRETİM KAPASİTESİ 2,7 MİLYON TON/YIL

Ürünler	Ton/Yıl
Boraks Pentahidrat (Kırka-Bandırma)	1.455.000
Öğütülmüş Kolemanit (Bigadiç)	700.000
Borik Asit (Emet-Bandırma)	385.000
Boraks Dekahidrat (Kırka-Bandırma)	115.000
Susuz Boraks (Kırka)	10.000
Zirai Bor (Bandırma)	8.000
Camsı Bor Oksit (Bandırma)	6.000
Kalsine Tinkal (Kırka)	5.000
Bor Oksit (Bandırma)	2.000
TOPLAM	2.686.000

RAFİNE BOR ÜRETİM MİKTARI VE KURULU KAPASİTESİ

2018 YILINDA TAMAMLANACAK YATIRIMLAR İLE ÜRETİM KAPASİTESİ 810.000 TON DAHA ARTACAKTIR.

Çinko Borat Üretimi (Bandırma)

- 10.000 ton/yıl kapasiteli
- Yatırım Tutarı: 3 Milyon \$
- İstihdam: 57 Kişi
- Tamamlanma Tarihi: 2017

Konsantratör ve IV. Öğütme Tesisleri (Bigadiç)

- 400.000 ton/yıl öğütme kapasiteli
- Yatırım Tutarı: 41,3 Milyon \$
- İstihdam: 150 Kişi
- Tamamlanma Tarihi: 2017

Kalsine Kolemanit Tesisleri (Bigadiç)

- 50.000 ton/yıl öğütme kapasiteli
- Yatırım Tutarı: 32,3 Milyon \$
- İstihdam: 21 Kişi
- Tamamlanma Tarihi: 2018

Sülfürik Asit Tesisleri (Emet)

- 350.000 ton/yıl kapasiteli
- Yatırım Tutarı: 106 Milyon \$
- İstihdam: 67 Kişi
- Tamamlanma Tarihi: 2018

**Üretim
Kapasitesi**
5,6 milyon
ton

Talep
3,6-3,8
milyon
ton

**Yıllık Pazar
Hacmi**
1,6 milyar \$

ETİ MADEN (2016)

**Üretim
Kapasitesi**
2,6 milyon
ton

**Satış
Miktarı**
1,8
milyon
ton

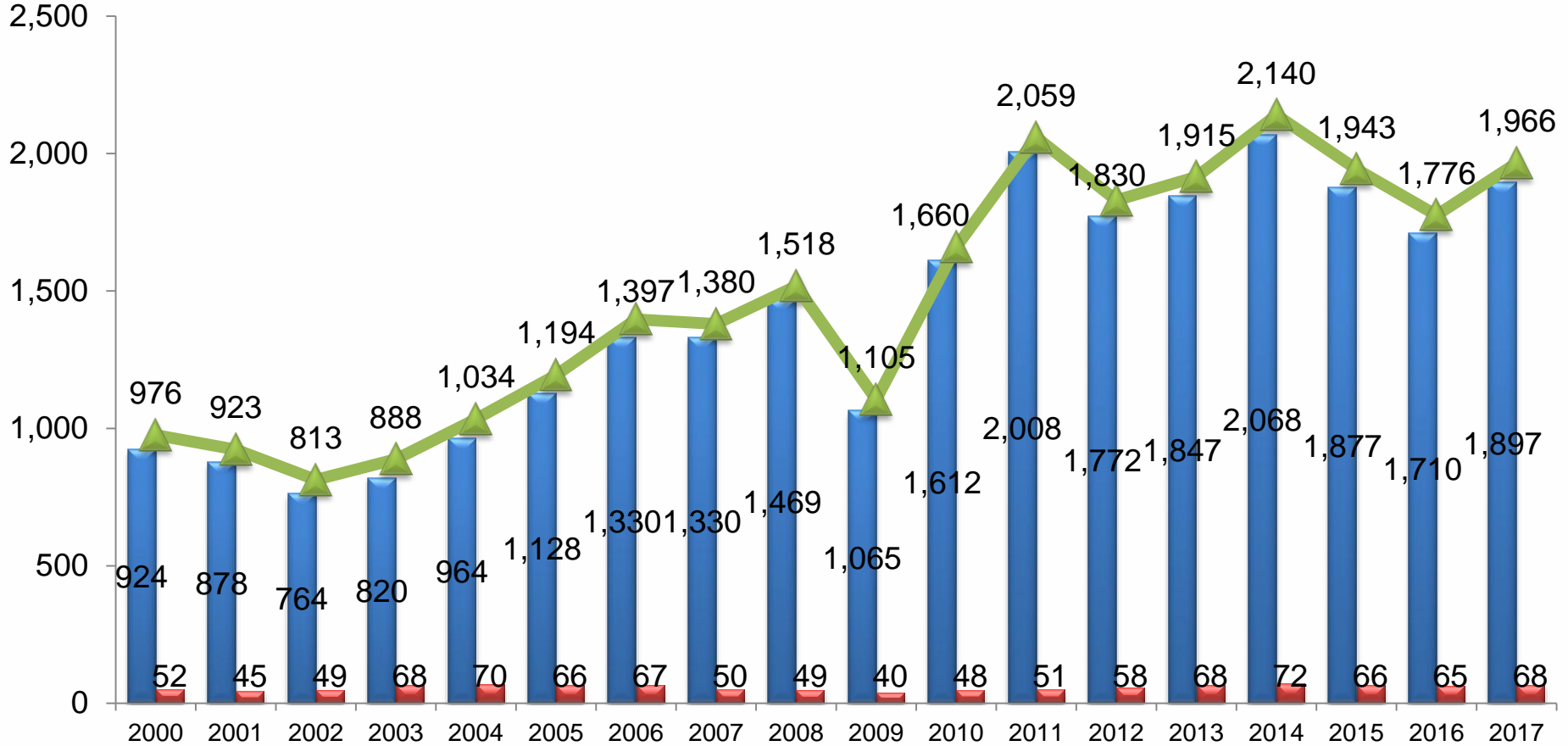
**Satış
Geliri**
711
milyon \$

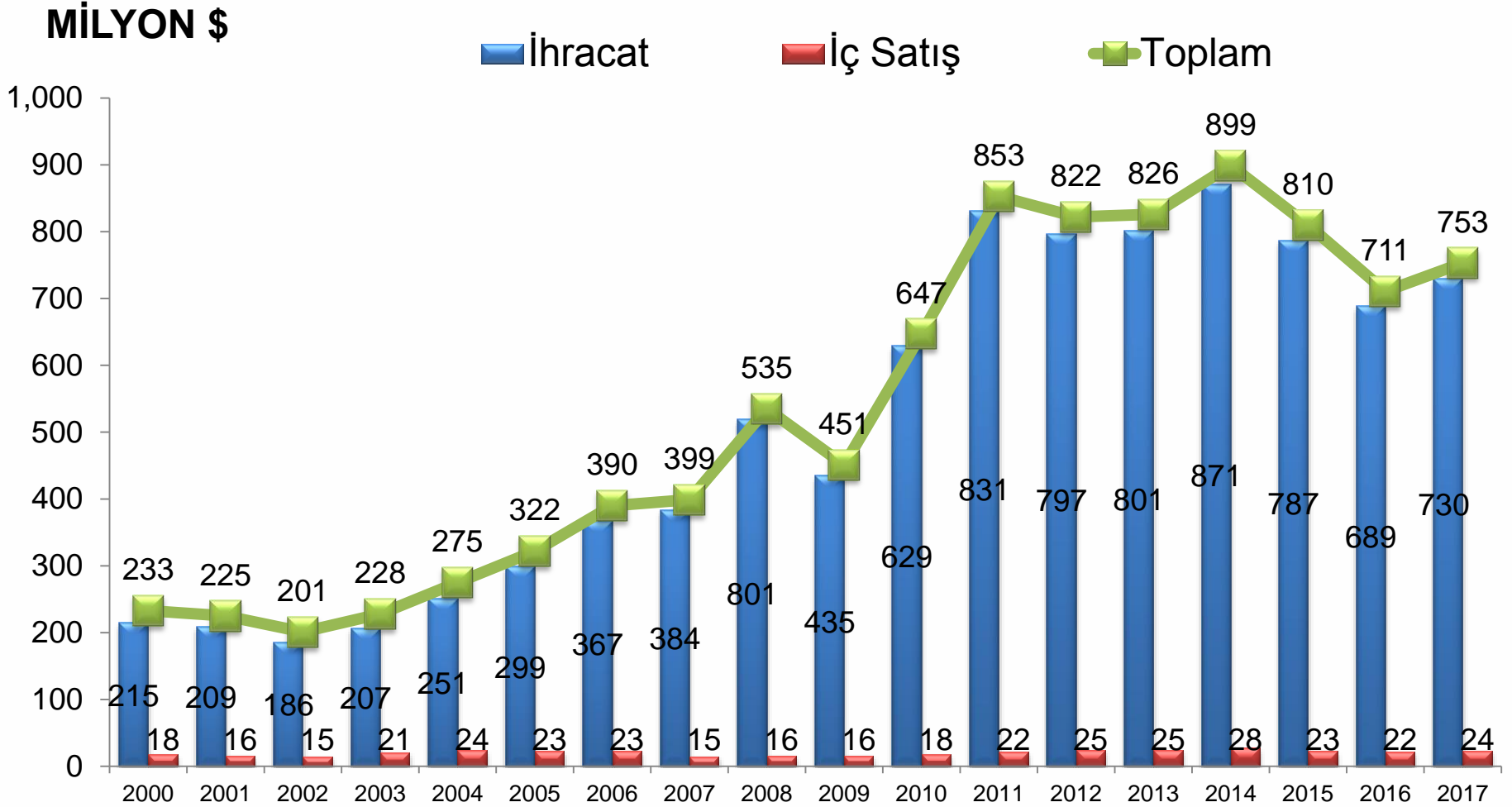
ETİ MADEN BOR ÜRÜNLERİ SATIŞININ %96'SI YURTDIŞIDIR.

BİN TON

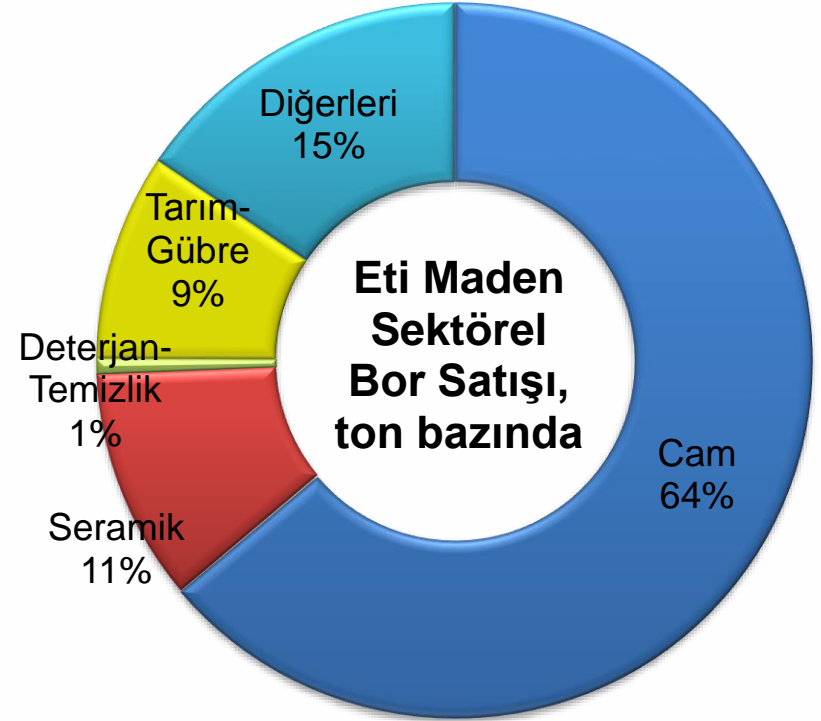
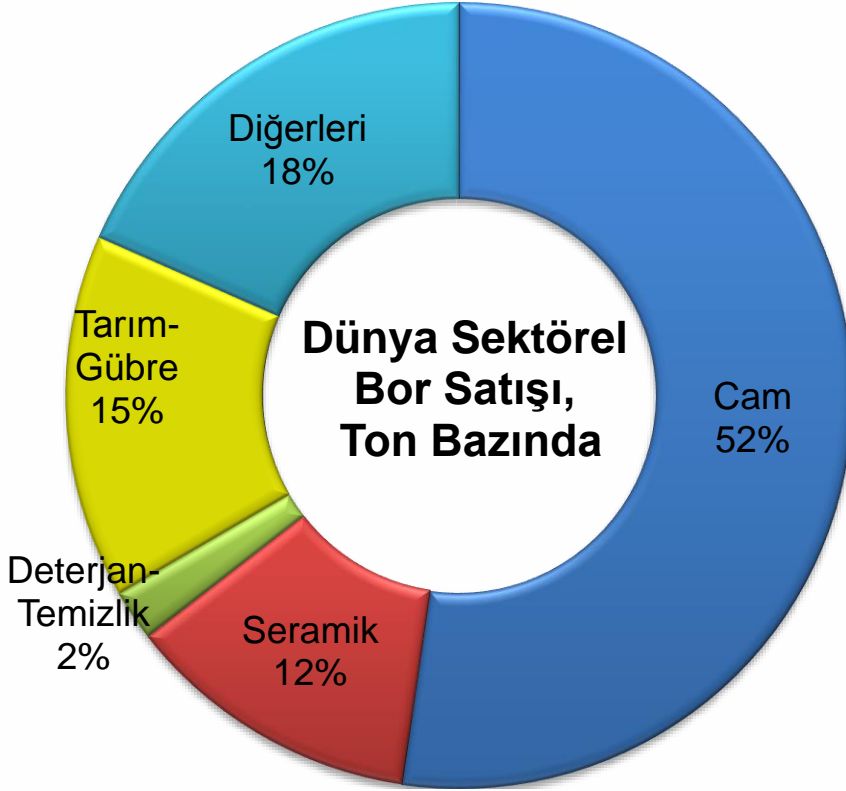
İhracat İç Satış Toplam

ETİ MADEN BOR ÜRÜNLERİ GELİRİNİN %97'Sİ YURTDIŞIDIR.

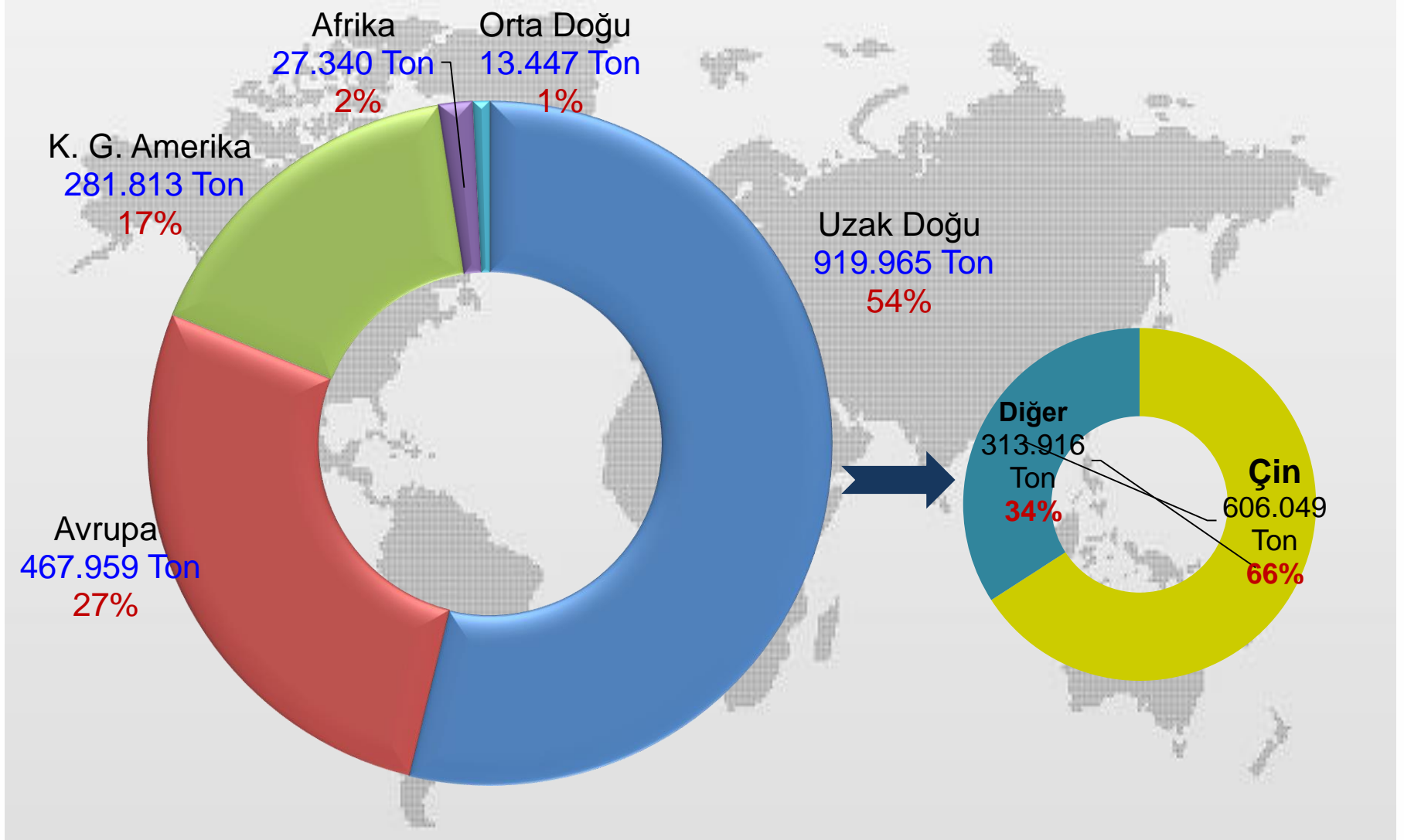

SEKTÖR BAZINDA DÜNYA BOR TÜKETİMİNİN ve ETİ MADEN'İN SATIŞLARININ DAĞILIMI

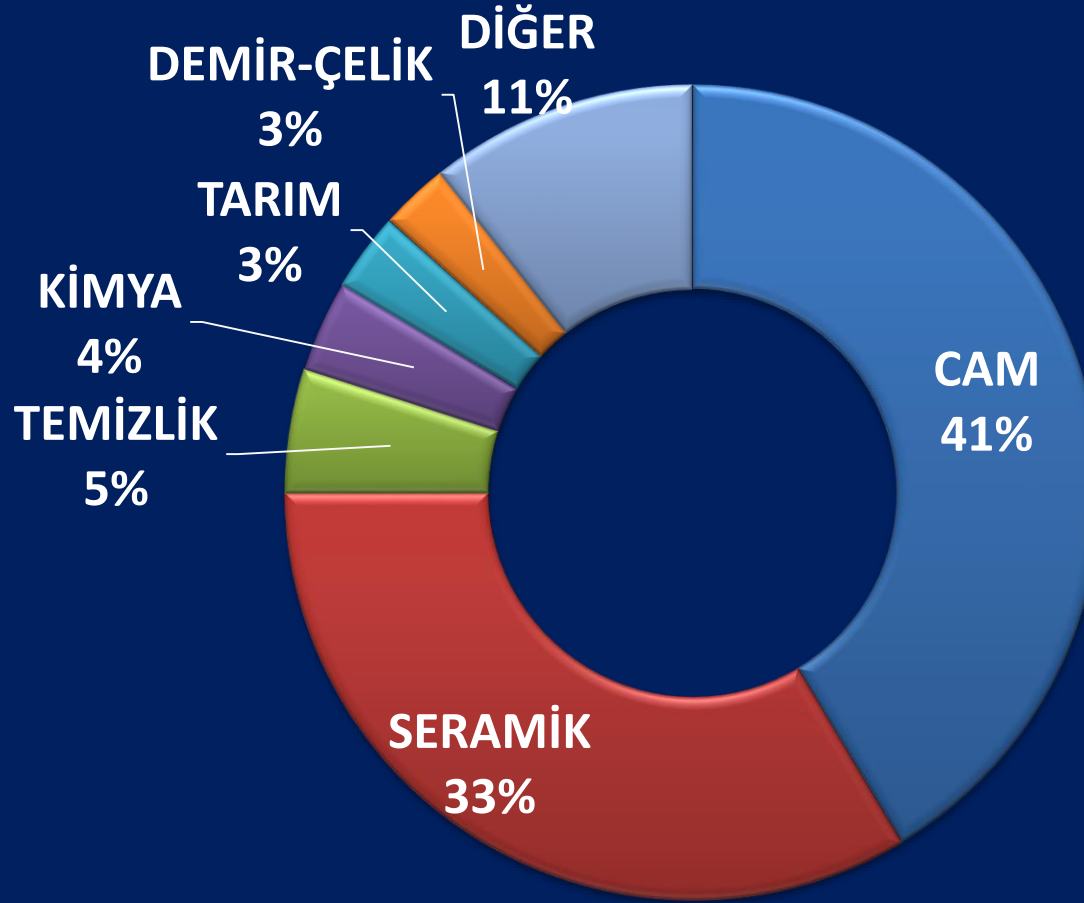

	Cam	Seramik	Deterjan - Temizlik	Tarım-Gübre	Diğerleri	Toplam
Dünya Bor Tüketimi, Ton	2.000.286	468.154	79.250	574.001	703.437	3.825.127
Eti Maden Bor Satışı, Ton	1.240.792	204.579	14.088	183.580	300.581	1.943.619
Eti Maden Pazar Payı, %	62%	44%	18%	32%	43%	51%

BOR ÜRÜNLERİ İHRACATININ %54'Ü UZAK DOĞUYA YAPILMAKTADIR.

CAM VE SERAMİK, ÜLKEMİZDE BOR TÜKETİMİNİN EN YAYGIN OLDUĞU SEKTÖRLERDİR.

BOR SEKTÖRÜ GZFT ANALİZİ

- Güçlü Rezerv
- Yenilikçi Ar-Ge yaklaşımı
- Üniversite, Özel Sektör İşbirliği
- Ar-Ge Destekleme ve Bütçe Ayırma

GÜÇLÜ YANLAR

G

- Ülkemizde bora dayalı sanayinin gelişmemiş olması
- Yurtiçi bor tüketiminin azlığı
- Ar-ge çalışmalarının sanayide yeterince uygulanmaması

ZAYIF YANLAR

Z

FIRSATLAR

F

- Bor Kaynaklarının nitelik, nicelik ve çeşitlilik bakımından zenginliği
- Gelişen teknolojiye bağlı olarak bor tüketiminin artma eğilimi
- Gelişmiş /Gelişmekte olan ülkeler ile işbirliği olanakları

TEHDİTLER

T

- AB mevzuatı
- AB mevzuatının diğer ülkelerde de kabul görmesi ve ikameye yönelim
- Dünya bor sektörünün düşük (%1-%2) büyüme hızı

Yeni Kullanım Alanları

- Demir-Çelik Sektöründe Bor Kullanımı
- Seramik Sektöründe Bor Ürünleri Çeşitliliğinin Artırılması
- Tarımda Borlu Gübre Kullanımının Yaygınlaştırılması

Yeni Ürün

- Borlu Temizlik Ürünü (Eti Matik)
- Granülasyon Teknolojisinin Ürünlerimizde Uygulanması
- LCD Sektörü, Nükleer Santraller gibi Özel Alanlarda Kullanılmak Üzere Borik Asit Ürünün

İşletme Sorunlarına Çözüm Odaklı Projeler

Proses İyileştirme/Geliştirme Projeleri

Teknoloji Geliştirme Projeleri

- LCD Sektörü, Nükleer Santraller gibi Özel Alanlarda Kullanılmak Üzere Borik Asit Ürünün Geliştirilmesi

Üniversiteler
ile İşbirliği
Projeleri

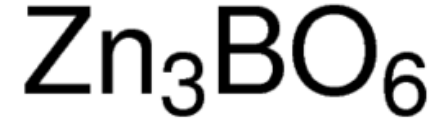
Sanayi/Özel
Sektör ile
İşbirliği
Projeleri

BOREN ile
İşbirliği
Projeleri

ETİ MADEN AR-GE FAALİYETLERİ

Eti Maden bünyesinde yürüttüğü Ar-Ge faaliyetleri ile;

•Çinko Borat

•Borlu Gübre (Zirai Bor)

•Susuz Boraks

•Bor Oksit

•Kalsine Tinkal

ürünlerinin üretim teknolojilerini geliştirmiş,
üretim tesislerini kurmuş ve dünya bor pazarına
sunmuştur.

CAM SEKTÖRÜ

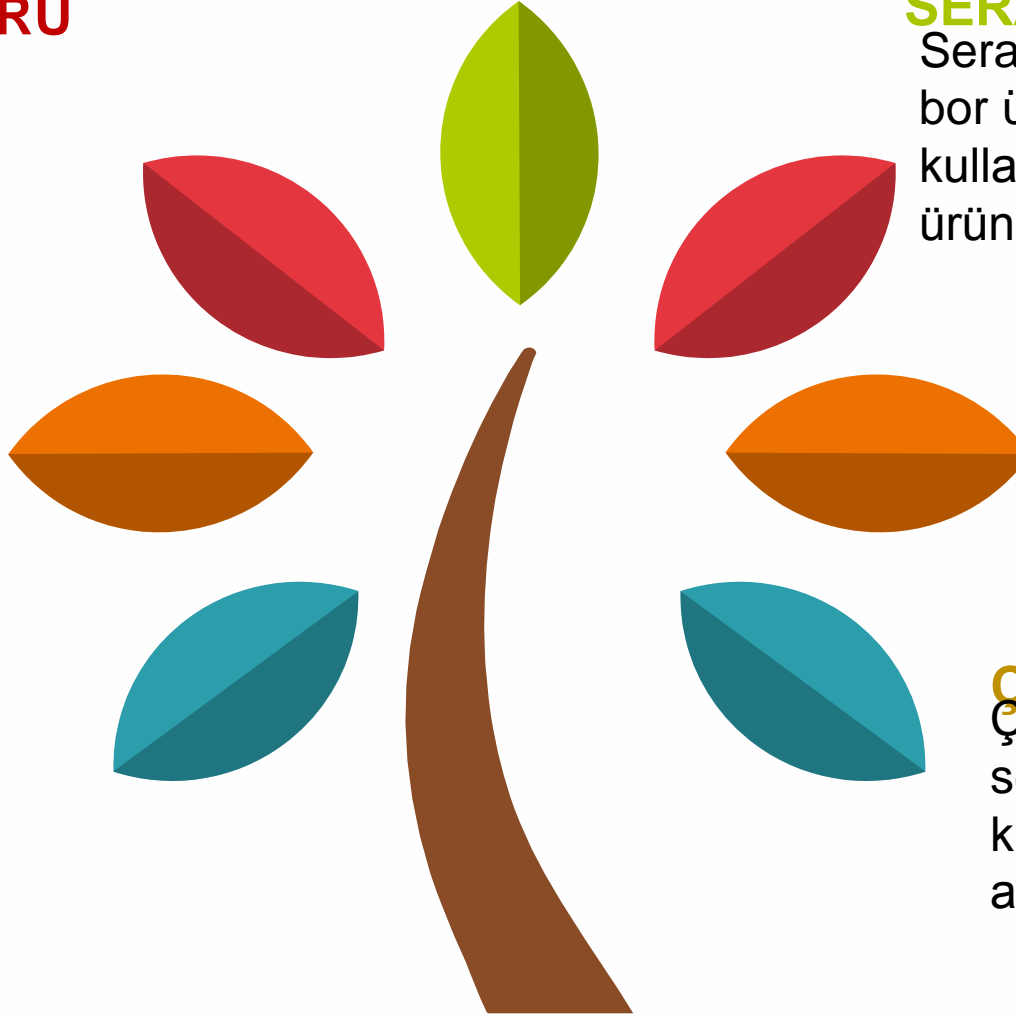
Cam elyaf,
Cam yünü,
Borosilikat
camlar

DEMİR-ÇELİK

Demir-çelik
sektöründe bor
ürünlerinin
kullanılabilirliği

TARIM

Tarımda bor
ürünlerinin/
cevherlerinin
kullanımı

SERAMİK

Seramik sektöründe
bor ürünlerinin
kullanımı ve yeni
ürün geliştirilmesi

TEMİZLİK- DETERJAN

Borlu Temizlik
Ürünü

ÇİMENTO

Çimento
sektöründe
kullanımının
artırılması

bor

YATIRIM YAPILABİLECEK İLERİ TEKNOLOJİ BOR ÜRÜNLERİ

BOR KARBÜR

Seramikler, Sert çalışma malzemeleri, Elektrotlar, Balistik koruma, Refrakterler, Bor halojenür

FERRO BOR

Çelik, döküm, demir-bor mıknatıslar, amorf metaller

ELEMENTEL BOR

Nükleer teknoloji

BOR NİTRÜR

Elektrik-Elektronik endüstrisi, metalurji, seramik kompozit malzemeler

SODYUM BOR HİDRÜR

Selüloz ağartma, metal yüzey temizliği, hidrojen taşıma depolama, füze katı yakıtı, arıtım kimyasalları

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER